

מרים הרים

"אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד" (ברכות ח')

גליון 442

זיודודי שמעתתא (יט) – "ובלכתך בדרך" אב תשפ"א

ההלכות נערכו ע"י הרב יהודה אריה הלוי דינר שליט"א – רב ביהכ"נ צא"י "דברי שיר" ב"ב

שאלות וחיידודים לימי הנופש, שאפשר לקיים בהם
"ודברת במ... ובלכתך בדרך..."

תפילה

1. איפה בתפילה עונים תשובה, ואח"כ שואלים את השאלה?
2. מתי אומרים באמצע שמונה עשרה "אבינו מלכנו"?
3. איזה פסוק מספר משלי מזכירים בכל יום בפסוקי דזמרה?
4. היכן אומרים בתפילת ערבית פסוק מאיוב?
5. איפה מרומז בתפילת שמו"ע שלומדים תורה עם המלאך לפני הלידה?
6. כמה פעמים יש את שם השם בג' פרשיות של קריאת שמע, ומה זה מרמז?
7. איזו אות לא כתובה בברכת "מעריב ערבים", ומה זה בא לרמז?
8. איזה מקומות וארצות מוזכרים בפסוקי דזמרה? (14 מקומות)
9. איזה קטע בפסוקי דזמרה יש נוהגים לא לאומרו בשבת וביו"ט, אבל ביום הכיפורים אומרים אותו אפילו כשחל בשבת?
10. איזו קטע בתפילה מודפס ברוב הסיידורים ונאמר באותו מקום שהוא מודפס רק פעם בכמה שנים?
11. איך יתכן שלושה אנשים האומרים באותו בית כנסת, אחד אומר הלל שלם, השני אומר חצי הלל, והשלישי אומר רק "לא לנו" ולא אומר "אהבתי כי ישמע" וגו'?
12. איך יכול להיות שכלל ישראל אומרים הלל עם ברכה באמצע החורף (לא ראש חודש, לא חנוכה ולא יו"ט)?

הלכות תפילה

13. איך יתכן שאדם מחויב להתפלל אותו שמו"ע ג' פעמים ברציפות ולא להפסיק ביניהם?

קדשים

14. איזה קרבן אם שוחטים שלא לשמו - כשר, ואם שוחטים שלא לשם בעליו - פסול?
15. באיזה אופן יתכן שאם אוכלים בשר קדשים מיד לאחר השחיטה לא חייבים עליו כרת, ואם אוכלים לאחר שזורקים לשמה (במקום הנכון ובזמן הנכון) חייב על אכילתו כרת?
16. מתי האוכל אוכל רגיל כגון עוגת גבינה מביא עליה קרבן מעילה?
17. מתי אדם שנטמא מחוץ לבית המקדש, אפילו שאינו כהן, חייב להיכנס לבית המקדש אפילו בטומאתו, ואפילו בזמן שכל הציבור טהורים?
18. ראובן הביא קרבן ואמרו לו שיש פסול בקרבן, וראו שמונח איזה חפץ במקום מסוים, ולכן הקרבן כשר, מה הוא?
19. מתי קדושת הגוף חלה על בעל מום?
20. מתי מביאים קרבן תודה בלי לחם?
21. בקרבנות נותנים תמיד את החזה והשוק ביחד במתנות כהונה, מתי חילקו בין החזה והשוק, ולמה?
22. איזה קרבן חטאת היה שלא לשם כפרה?
23. מתי הציבור מביא קרבן שלמים, והאם מביאים זכר או נקבה?
24. האם בזר יש פסול מומין?
25. בכור בהמה חייב ליתנו לכהן, ואם יש לו מום נאכל במומו לבעלים, איך יכול להיות שהבעלים עושה בו מום ובאותו מום לפעמים הבעלים יכולים לאוכלו ולפעמים אסור להם לאוכלו?
26. מתי מביאים ארבעים חלות, ומתי שלושים חלות, ומתי עשרים חלות?
27. איזה אפיית לחם דוחה שבת ויו"ט בביהמ"ק ואיזה אפיית לחם אינה דוחה שבת ויו"ט?
28. איזה מנחות מביאים מן החיטים ואיזה מנחות מביאים מן השעורים?
29. באיזה יו"ט אומרים הלויים בתמיד של שחר את השיר הרגיל של יום חול?
30. מי סובר שאפשר לשחוט קדשי קדשים אפילו בדרום?
31. קרבנות שלמים הם קדשים קלים ושחיתתן בכל מקום בעזרה, ונאכלים לכל אדם. איזה שלמים יש להם דין קדשי קדשים שחיתתן בצפון ונאכלים רק לזכרי כהונה?

32. כשעושים מליקה לעוף (במקום שחיטה) האם מולקים שני הסימנים (כמו לגבי שחיטה) או רק סימן אחד?
 33. אם הניחו שמן או סולת של הקדש בתוך כלי חול, האם נתחללו?
 34. האם דין ביקור ד' ימים הוא בכל הקרבנות?
 35. בקרבן עצים מרסקים חלק מהם ועושים בהם קמיצה בידיים, האם השיריים שלהם הולכים לכהנים או מקטירים הכל על המזבח?
 36. מזריקה ואילך טעון כהן, מי ראוי לעשות הפשט וניתוח של קרבן ציבור או קרבן יחיד, כהן או אפילו זר?
- טהרות**
37. איך יתכן שיש חתיכה מהמת שמונחת בחדר, ובאותו חדר שהיא נמצאת היא לא מטמאת שם טומאת אוהל, אבל מטמאת טומאת אוהל לחפצים המונחים בחדר אחר?
 38. הוריד מיטה טמאה למקוה ולא נטהרה, ואח"כ זרק לתוך המקוה חבילת עצים, ונטהרה המיטה, הכיצד?
 39. במה חמור בגד מנוגע מצרעת האדם?
 40. איך יכול להיות שכהן כשר פסק על הבית המנוגע שיש בו שיעור צרעת והוא טמא, ובכל זאת הבית לא טמא?
- עניינים שונים**
41. כמה פעמים מוזכר השם 'רבי שמעון בן יוחאי' במשנה, והיכן?
 42. איזו משנה מהלכות כלאים לא נמצאת בסדר זרעים אלא בסדר מועד?
 43. היכן מביא השו"ע הלכה למעשה לענין מצות "הקהל"?
 44. היכן כתוב שמש רבינו נקרא משה הצדיק?
 45. מה המקור לכך שגר שנתגייר כקטן שנולד דמי?
 46. איזה מנהג נוהגים לעשות בגלל נבוכדנצר?
 47. איזה הלכה מהתורה יש הנמנעים מלקיים אותה בחודש אחד בשנה?
 48. מי גולה לעיר מקלט אפילו שלא רצח כלל?
 49. איך יכול להיות חפץ מסוים ששייך לראובן, ולמרות ששמעון לא עושה שום פעולה, נחשב החפץ כשל שמעון?
 50. האם שייך "פשיעה" שלא בדיני מזיק?
 51. הרג יהודי ואח"כ הרג חמור ועונשו על הריגת החמור יהיה יותר חמור, הכיצד?
 52. איזה דברים עושים כל יום בכל השנה זכר לבית המקדש?
 53. מה ההבדל בין אבן לסלע?
 54. איך אומרים עוף בלשון נקבה?
 55. האם לבהמה יש יצר הרע, או יצר הטוב?

תשובות

תפילה

1. "אין כאלוקינו, מי כאלוקינו".
2. במוצש"ק בברכת "אתה חונן": "אבינו מלכנו החל עלינו הימים הבאים..."
3. "רבות מחשבות בלב איש וצצת ד' היא תקום" (משלי י"ט, כ"א).
4. בפרק "יואמונה כל זאת...", "עשה גדלות עד אין חקר ונפלאות עד אין מספר" (מאיוב ט"ו, י).
5. "השיבנו אבינו לתורתך", לכאורה היה צריך לומר 'יתלמדנו תורתך', וי"ל שמבקשים שתחזור אלינו התורה שלמדנו כבר עם המלאך (הגר"ח קניבסקי שליט"א).
6. שם השם מוזכר שמונה עשרה פעמים, וכנגד זה תיקנו שמונה עשרה ברכות בתפילת שמונה עשרה (ברכות כ"ח:).
7. האות ט' אינה נמצאת בתפילה זו, וזה בא לרמז את מספר הפעמים שהשמש שינתה ממסלולה. ועי"ל, כתוב: "יורא אלוקים את האור כי טוב" (בראשית א', ד'), כלומר שחושך חסר במידת הטוב, ולכן לא כתובה האות ט' בברכת "מעריב ערבים".
8. א. ירושלים. ב. אור כשדים. ג. ארץ כנעני. ד. החיתי. ה. האמורי. ו. הפרזי. ז. היבסי. ח. הגרגשי. ט. פלשת. יא. אדום. יב. מואב. יג. הר עשיון. יד. הר עשיון.
9. יש נוהגים לא לומר בשבת וביו"ט "והוא רחום יכפר עון", אבל ביום הכיפורים אומרים אותו אפילו כשחל בשבת ("מגן אברהם" ריש סי' רפ"א, יש סידורים שבפסוקי "הודו" לאחר "יהי כבוד" מודפס הפסוק "והוא רחום" בסוגריים).

נא לשמור על קדושת הגליון

- 31. שלמי ציבור, שהן שני כבשים הבאים בעצרת (משנה זבחים נ"ד, רש"י פי' אמור כ"ג, כ').
- 32. בחטאת העוף מלקו רק סימן אחד ובעולת העוף מלקו שני סימנים (פי"ו משנה ד"ה, ובגמרא זבחים ס"ד): ואם שינה פסול, דהיינו אם מלק שני סימנים בחטאת או רק סימן אחד בעולה פסול (שם).
- 33. השמן והסולת של קרבן מנחה מדדו בכלי שרת ונתקדש, ואח"כ הבעירום לכלי כדי לעשות בצק ולישה ביחד, ודנו ה"ספ משנה" ו"לחם משנה" (מעשה קרבנות פי' י"ג ה"ה) אם כלי זה היה כלי חול או כלי שרת, ועיי"כ מוכח שלא נתחללו בזה, עיי"ש.
- 34. רק בקרבן תמיד, ולא בקרבן מוספים ולא בשאר הקרבנות (רש"י מנחות מ"ט ד"ה לעולם), וכן קרבן פסח טעון ביקור.
- 35. שיטת ה"תוספות" (מנחות ק"ו. ד"ה והא) שגם השייריים נקטרים על המזבח, אבל רבינו גרשום (ק"ז ד"ה טעונה) סובר שאת שיירי העצים לאחר הקמיצה נוטלים הכהנים.
- 36. בין בקרבן ציבור ובין בקרבן יחיד כשרה בור (משנה יומא פרק ב' משנה ז').

טהרות

- 37. בחדר אחד מונח חצי כזית של מת, ובחדר השני גם מונח חצי כזית של מת. כל אחד ואחד לא מטמא במקומו כיון שהוא רק חצי כזית, אבל לפנייהם יש עוד חדר ושניהם עומדים לצאת משם, נמצא שיש סוף טומאה לצאת בשיעור כזית בחדר השלישי (אהלות סוף"ח).
- 38. המיטה לא נטהרה משום שהמים לא הגיעו לגובה המיטה, ולא היתה שקועה לגמרי בתוך המים, ולאחר שזרק לשם עצים, עלה גובה המים עלה מעל המיטה, ונטהרה (מקואות פרק ז', משנה ז').
- 39. בגדים מנוגעים משלחים בין מעיר שמוקפת חומה ובין מעיר שאינה מוקפת חומה (רמב"ם טומאת צרעת פי' י"ג ה"ה ט"ו), ואדם מצורע נשלח רק מעיר מוקפת חומה ובארץ ישראל (רמב"ם שם פי' ה' ה"ה ז').
- 40. א. דוקא בית מרובע, אבל בית עגול לא נטמא (מס' נגעים פרק י"ב משנה א').
ב. בית של גוי (שם).
ג. אם הכהן ראה ע"י משקפת או מראה (הרוגזובר זצ"ל).

ענינים שונים

- 41. רק פעם אחת, במסכת חגיגה (פי"א מ"ז). בפרקי אבות נזכר רק בברייתא (פרק ו').
- 42. "בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפנייהם, משרבו עוברי עברה היו עוקרין ומשליכין על הדרכים, התקינו שיהו מפקירין כל השדה כולה (שקלים פרק א' משנה ב').
- 43. "הבימה, כגון בימה שהיו עושים למלך, אין בה קדושת ארון, אלא קדושת בית כנסת" (סי' קניז' סעיף ז').
- 44. במשנה (נדרים פרק ג' משנה י"א): "רבי יהושע בן קרחה אומר גדולה מילה שלא נתלה לו למשה הצדיק עליה מלא שעה".
- 45. א. "לא תטהר משפּט גר יתום" (פי' כי תצא דברים כ"ד, י"ז), וקשה הל"ל גר ויתום, אלא ללמד שכל גר הוא יתום שאין לו הורים, משום שכקטן שנולד דמי ("בעל הטורים" שם).
ב. לאחר מתן תורה נאמר: "לָךְ יָאמֵר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאֱהֱלֵיכֶם" (דברים ה', כ"ו), ואיך מותר לחזור לביתם עם נשותיהם, הרי לפני מתן תורה התחנתו עם קרוביהם, ועיי"כ משום שנעשו כגרים, גר שנתגייר כקטן שנולד דמי ("משך חכמה" שם).
- 46. לפסוע ג' פסיעות בסוף תפילת שמונה עשרה, כי בזכות ג' פסיעות שרץ נבוכדנצר זכה להחריב את בית המקדש, ולכן פוסעים ג' פסיעות ומתפללים שיבנה בית המקדש (משנ"ב סי' קכ"ו ס"ק ב').
- 47. נתינת טג בחודש אייר (רמ"א אה"ע סי' קכ"ו ס"ז משום שיש ספק אם לכתוב 'אייר' או 'אייר').
- 48. תלמיד שגלה, גולין רבו עמו, אע"פ שהרב לא רצח כלל (מכות י').
- 49. ראובן רואה את חברו עושה מעשה ולא מיחה בו, הרי"ז נחשב כחפץ של ראובן, כדאיתא במשנה (שבת נ"ד): פרתו של רבי אליעזר בן עזריה היתה יוצאת ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים, ומפרשת הגמרא שלא היתה שלו אלא של שכנתו שלא מיחה בה נקראת על שמו (ביצה כ"ג, עדינות פרק ג' משנה י"ב, וברמב"ם פי"ה, עיי"ש).
- 50. א. המאחר להתפלל תפילת מוסף כל כך נקרא פושע (ברכות כ"ח).
ב. תלמידי חכמים לא יכנסו באחרונה בבית המדרש משום דקרו ליה פושע (ברכות מ"ג).
ג. מי שבידו לעשות עירוב תבשילין ולא הניח נקרא פושע (ביצה ט"ו): (מהג"ר חיים פיינשטיין שליט"א).
- 51. א. הרג ביום שישי לפני השקיעה אדם מישראל רח"ל, מיתתו בסייף, ולאחר זמן הרג בשבת חמור שמיתתו בסקילה שהיא חמורה יותר.
ב. הרג אדם המותר להורגו (שחיב מיתה או אדם המוסר שמתר להורגו גם בזה"ז, ש"ע חו"מ סי' שפ"ח סעיף י'). ואח"כ הרג את החמור של חברו וחייב בדיני ממונות.
- 52. א. מניחים מלח על השולחן בשעת האכילה, וזכר לזבח שנאמר: "על כל קרבנך תקריב מלח" (רמ"א סי' קס"ז סעיף ה').
ב. שיר של יום שהלויים היו אומרים בבית המקדש.
ג. עפ"י דין מותר להסתכל קצת על ידי הכהנים כיון שאין מברכים בשם המפורש ואין שכניה, ומי"מ נוהגים גם עכשיו זכר למקדש שלא להביט בהם כלל (משנ"ב סי' קכ"ח ס"ק פ"ט).
- 53. סלע זו אבן המחוברת לקרקע, ואבן אינה מחוברת לקרקע (זבחים ק"ח).
- 54. בתוספות (בבא מציעא צ"א. ד"ה מין) כתבו: "לא יסתכל אדם לא בחמור ולא בחמורה, לא בחזיר ולא בחזירה, ולא בעוף ולא בעופפת", עיי"ש.
- 55. כיוון שאומרים שבהמה מזיקה, נושכת ובוטעת, מוכח שיש לה יצר הרע (ברכות ס"א, ועיי" מהרש"א שם).

- 10. "על הנסים" של פורים שחל בשבת, וכן "ותודיענו" בליל יו"ט שחל במוצש"ק.
- 11. יום ראשון של חוה"מ פסח:
א. בן חו"ל אומר הלל שלם, כי אצלו יו"ט שני של גלויות.
ב. בן א"י אומר חצי הלל שאצלו זה חול המועד.
ג. בן חו"ל שהתחיל הלל ואמר "לא לנו" ובאמצע ההלל החליט להישאר בא"י, יש לו דין של בן א"י ומדלג על "אהבתי".
- 12. אם התענו על גשמים וענו וירדו גשמים לפני חצות, עושים יו"ט ובערב אומרים הלל הגדול, וממשיכים "מודים אנתנו לך..." על כל טיפה וטיפ וכו', וחותמים בא"י "קל רוב ההודאות" (ש"ע סי' תקע"ה סעיף י"א, משנ"ב ס"ק ל').

הלכות תפילה

- 13. א. לא התפלל מנחה ונעילה ביוה"כ בשוגג או באונס, יש להם תשלומין במערב וצריך ב' תפילות תשלומין ("פרי מגדים" מ"ז סק"ה, ודלא כחיד"א א"י דאין תשלומין לנעילה). ויש להסמיכם למערב בלי להפסיק כדון תפילה בתשלומין. (משנ"ב סי' ק"ח ס"ק י"א).
ב. שכת להתפלל שחרית וגם מנחה, מתפלל מערב, ואח"כ תשלומין למנחה, ואח"כ ראוי שיעשה תשלומין גם לשחרית בתנאי של נדה כדי לצאת את השטות שיש תשלומין גם לתפילה לפני דלפני (משנ"ב סי' ק"ח ס"ק ט').

קדשים

- 14. קרבן פסח, בשאר ימות השנה, אם שחטו שלא לשמו, נחשב לעקירת הקדושה, ונעשה שלמים וכשר, אבל אם שחטו שלא לשם בעלים, אין זה פסול בגופו ולא נחשב כעקירה, והוי כמו פסח בזמנו בלי בעלים ופסול (פסחים ס"א).
- 15. שחטו קדשי קדשים ע"מ לאוכלו לאחר זמן (מחשבת פיגול), אם אוכלים את הבשר לפני זריקה אין כרת, ואם אוכלים לאחר זריקה שקרבו כל מתיריו (עיי' זבחים כ"ח:), חייבים כרת (משנה מעילה ז').
- 16. הקדישו עוגת גבינה לצרכי 'בדק הבית', שימכרוה ובדמים ישתמשו לצורך תיקון בית המקדש, והנהנה ממנה שווה פרוטה או אכילת כזית מביא קרבן מעילה (משנה מעילה ט"ו. ותוספות שם).
- 17. איש יעתי' שהיה מוליד ביום הכיפורים את השעיר המשתלח לעזאזל, אם הוא נטמא מחויב להיכנס לעזרה ולקחת את השעיר לעזאזל (יומא ס"ו:), ורמב"ם הל' עבודת יוה"כ פרק ה' הל' כ').
- 18. ראובן הקריב קרבן ואח"כ נודע שהוא טמא, הקרבן פסול, ואם בדקו שבאותו זמן שהקריב היה הציץ על מצחו של כהן גדול הציץ מרצה על הקרבן (יומא ז':), ורמב"ם הל' ביאת מקדש פרק ד' הל' ח').
- 19. אם מקדיש בהמה תמימה, חלה קדושת הגוף, ולאחר שקיבלה מום לא יוצאת לחולין להיגזז ולהעבד, אבל אם מקדיש בעל מום חל עליו רק קדושת דמים ויוצא לחולין להיגזז ולהעבד.
- 20. וכן אם יש לו בהמת קדשים, ועושה אותה תמורה על בהמת חולין בעלת מום ואומר זו תחת זו חלה עליה קדושת הגוף, ואינה יוצאת לחולין להיגזז ולהעבד (תמורה פ"ב מ"ג).
- 20. וולד של קרבן תודה, או תמורת קרבן תודה, יש לו את כל הדינים של תודה שהבשר נאכל ליום ולילה, אימוריהן קרבין ע"ג המזבח, אבל אין טעונים להם (תמורה פ"ג מ"ב).
- 21. בימי המילואים כשמשח רבינו הביא את הקרבנות, נתנו לו בשכר הבאת הקרבנות רק את החזה (פי' צו ויקרא ח', כ"ט), ועיי' "שפתי חכמים" (שם אות י') שהטעם הוא כדי לעשות היכר בינו לבין אהרן.
- 22. חטאת של יום שמיני למילואים, וחטאת נחשון (רש"י פי' שמיני ויקרא י', י"ז), והיינו שהיתה הוראת שעה לכך.
- 23. מקריבים כבשי עצרת בשבועות ונדקראים שלמי ציבור והם זכרים (משנה תמורה י"ד, וברש"י שם).
- 24. שחטה כשרה בור, אפילו יש בו מום, אבל בממה קטנה איתא בזבחים (ט"ז). שבעל מום פסול, אף שזר כשר להקריב בה, ועיי"כ גם בור פוסל שם מום (ספר "מנחת אברהם" בכורות מ"ד. ד"ה וילע"ו).
- 25. אם הבעלים עשה בו מום בכונה אסור לו לאוכלו, אבל אם הבעלים עשה בו מום שלא בכונה מותר לו לאוכלו (בכורות פ"ה מ"ג).
- 26. א. בקרבן מנחה מביאים ארבעים חלות.
ב. בקרבן חינוך מביאים שלושים חלות (פי' תצוה כ"ט, ב', וברש"י שם).
ג. בקרבן שלמי נזיר מביאים עשרים חלות (פי' כי תשא ו', ט"ו וברש"י שם).
- 27. אפיית שתי הלחם (לצורך שבועות) אינה דוחה שבת ויו"ט, וכן אפיית לחם הפנים אינה דוחה שבת ויו"ט (משנה מנחות צ"ה:), אבל לחם שאופים למנחת חביתי כהן גדול (שמביא כל יום) לצורך שבת אופים אפילו בשבת (משנה מנחות צ"ו, ורש"י שם, כיון שחייב לאפותם בקודש, ומערב שבת יפסל בלינה).
- 28. כל המנחות מביאים סולת מן החיטים (שמות כ"ט, ב', וכן רש"י ויקרא ב', א'), חוץ ממנחת סוטה שמביאים מן השעורים (במדבר ה', ט"ו), וכן מנחת העומר באה משעורים (מנחות ס"ח:), ועיי' משנה מנחות ק"ג).
- 29. ביו"ט של ראש השנה, אפילו אם הגיעו העדים מוקדם בבוקר וידועים שהוא ראש השנה לא תיקנו שיר בתמיד של שחר, כיון שרוב פעמים לא הגיעו העדים לפני תמיד של שחר (ראש השנה ל':), וברש"י ד"ה אמרו ונתקדשות ד"ה ונתקלקלו, אבל בשאר ימים טובים אומרים שיר מיוחד ליו"ט (מג"א סי' קל"ג ס"ק ד', "מנחת חינוך" מצוה ש"ב אות ג'), וי"א שבכל יו"ט אומרים שיר של חול ("טורי אבן" ר"ה ל').
- 30. ר' יוסי ב"ר יהודה סבר שאפשר לשחוט קדשי קדשים ע"ג מזבח המעלה מחצי המזבח ולצפון (משנה זבחים י"ח), ומפרשת הגמרא (שם) שלח יוסי ב"ר יהודה מקום המזבח הוא בדרום העזרה, ואם שוחטים שם על הרצפה פסול, ובכל זאת יש גזיה"כ שאפשר לשחוט על חצי המזבח עיי"ש.